

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 233

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY MORNING, OCTOBER 4TH, 1932

LETO XXXIV — VOL. XXXIV

Japonska grozi z izstopom iz Lige narodov radi nasprotne kritike

Tokio, 2. oktobra. Japonska vlada, je danes izjavila, da če Lige narodov sprejme posebno splošno komisijo, ki je preiskala položaj v Mandžuriji, da Japoniki ne preostaja drugega, kot izstopiti iz Lige narodov in čuvati svoje interese v Mandžuriji napram Ligi. Japonska vlada je mnenja, da je komisija, ki je preiskovala položaj v Mandžuriji prekoračila svoje meje, in da je v vseh slučajih obdolžila le Japonce, dočim o Kitajski ni nobene slabe besede. Japoniki zunanjemu ministru se je izjavilo: "Kitajska avtonomija v Mandžuriji je nesprejemljiva za Japonce. Predlog, da se razpusti mandžurske armade in se podpiše pogodba sporazuma in miru med Japonci, Kitajsko in Rusijo glede Mandžurije je naravnost smešen. Tak predlog je enak predlogu, če bi Japonska zahtevala, da se Evropa razoroži. Predlog, da se Mandžurija postavi pod mednarodno kontrolo, je neizvedljiv. Raje naj postavijo Kitajsko pod tako kontrolo. V vseh svojih odnosih do Kitajske Japonska ne bo nikdar vprašala Evrope za nasvet, pač pa se bo pogajala direktno s Kitajsko." Kot je pričakovali, bo Japonska popolnoma ignorirala poročilo mednarodne komisije in sledila svojim ciljem na isti način kot doslej. In iz tega se zna ustvariti slab položaj.

Delo, ne podpora

Detroit, 3. oktobra. Franklin Roosevelt je včeraj govoril v tem mestu in izjavil, da kar ameriški narod potrebuje, je delo, ne pa podpora in miloščina. Nadalje se je tudi izjavil za brezposelno zavarovalnico. Roosevelt je izjavil, da ameriški narod polagoma prihaja do spoznanja, da mora dobiti brezposelno zavarovalnico zeno s starostno zavarovalnico. Detroit, ki je sicer republikansko mesto, je priredil ogromen sprejem Rooseveltu, in več tisoč ljudi ni moglo v dvorano, kjer je Roosevelt govoril. Detroit je bil zadnja postaja za Roosevelta, ki je s tem sklenil 9000 milj dolgo vožnjo po Ameriki, ko je govoril v vseh večjih mestih.

Listnica uredništva

A. J. Lastniki hiš morajo plačati za gotove popravke cest, ki vodijo mimo njih posestev. Doletni stroški so priračunjeni k davkom, in se plačajo ob istem času, kot davki. — Prijatelj. Obrnite se na Associated Charities, Federal Reserve Bank Bldg. — L. P. Božič pride letos na nedeljo, enako tudi Novo leto. V Ameriki je postava, da če pride Božič ali drug praznik na nedeljo, da je drugi dan postaven praznik. — Naročnik. Poštšina za pošiljatev v Jugoslavijo je 14 centov od funta, poleg tega je pa treba plačati še neko gotovo pristojbino. Obrnite se na glavni poštini urad za nadaljna pojasnila.

Konvencija delavcev

Včeraj je bila otvorjena konvencija državne delavske zveze države Ohio. Prvič v zgodovini zveze ne bo nobene politike na tej konvenciji. Delegati bodo obravnavali o delavski in starostni zavarovalnici in o zavarovalnici za odškodnino delavcem v slučaju nezgod. * \$12,000 so odnesli roparji banki v Holland, Mich.

Zanimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah

V bolnici sv. Jožefa v Brooklynu je preminul rojak Peter Rutter. Jetika je zahtevala svojo žrtev. Ranjki je bil rojen v Osilnici na Dolenjskem, kjer zapuščala očeta in soprogo.

V državi Illinois so zavrgli vse dosedanje knjige volivcev državljanov, in kdor hoče letos voliti v Illinoisu, se mora registrirati. En registracijski dan je bil 1. oktobra, drugi in zadnji je pa v torek, 11. oktobra.

John M. Kočevar, veteran svetovne vojne v Porterville, California, je pravkar sprejel iz Washingtona, D. C. kolajno "Order of Purple Heart." To odlikovanje se podeli vojakom, ki so bili ranjeni v svetovni vojni. Obenem prejema Mr. Kočevar tudi pokojnino po \$25.00 na mesec.

Dne 17. septembra se je v San Franciscu obhajal vseslovanski dan za Californijo. Med drugim se je vršila tudi baseball borba, v kateri so slovenski fantje zmagali nad srbskimi.

V San Franciscu je nagloma umrl rojak Jože Cesar, star 53 let, doma iz Trnovca pri Metliki.

Mestni proračun

Pri včerajšnji seji mestne zbornice je župan Miller izročil mestni zbornici svoj proračun za leto 1933. Proračun znaša \$21,193,000. Miller je naslikal črno sliko glede mestnih financ za prihodnje leto. In dočim je mestna zbornica sprejela proračun, pa so se oglašili drugi, ki se ne strinjajo s proračunom. Gre se namreč zopet za gasolinski davek. Mesto dobi od tega davka \$675,000 na leto. Župan Miller pričakuje, da bo mestna vlada dobila ta davek za popravilo cest, in da bo toliko oseb lahko dobilo delo, toda A. C. Cannon, načelnik dobrotelnih družb, pravi, da ta denar nikakor ne gre v mestno blaginjo, pač pa v blaginjo dobrotelnih družb. Miller trdi, da je mnogo boljše in bolj častno, če ljudje delajo in zaslužijo denar ter tako plačujejo svoje lastne stroške, kot pa če se zanašajo na podporo dobrotelnih družb. Miller je povdarjal, da je moral znižati proračun za policijo in ognjegasce za \$1,580,000, in proračun za popravilo cest pa za \$1,190,000. Za ta denar, je dejal Miller, bi lahko 3,000 ljudi dobilo delo in si sami služili kruh, tako pa zahtevajo nekateri, da gre za dobrotelne družbe. O mestnem proračunu se bo še nadaljevala debata drugi teden.

Smrtna kosa

V torek zjutraj je po kratki bolezni preminul Frank Hajdnik, 449 E. 158th St., vogal Calcutta Ave. Star je bil 56 let. Tu zapuščala soprogo in šest otrok, 5 v Clevelandu, enega v stari domovini. Ranjki je bil rojen na Pragerskem, Stajersko. Tu je bival 28 let. Bil je član društva sv. Janeza Krstnika, št. 37 J. S. K. J. Pogreb se vrši iz hiše žalosti pod vodstvom Jos. Žele in Sinovi. Dan pogreba naznanimo jutri. Naj bo ranjkemu ohranjen blag spomin.

Igra v Barbertonu

Društvo Srca Marije št. 111 K. S. K. Jednote v Barbertonu, Ohio, priredi igro "Turški križ." Igralci te igre imajo skušnjo v četrtek, 6. oktobra, ob 7. uri zvečer. Proti se jih, da so vsi navzoči.

* 148,000 mestnih uslužbencev ima mesto New York.

Slab dan za davčne obtožence na sodnji.

Zagovorniki petih obtožencev, ki so obtoženi, da so poneverili davčni denar iz okrajne blaginje, so imeli včeraj slab dan na sodnji, ko je pričal ves dan James N. Main, načelnik državnih računskih nadzornikov, ki so pregledovali davčne knjige več mesecev. Silen udarec je bil za obtožence in za njih zagovornike, ko je nadzornik Main pričal, da je davčni urad dne 14. novembra, 1928, pod prisego izjavil, da se je nahajalo tedaj samo \$122,000 denarja v davčni blaginji, in da je to svoto predstojnik davčnega urada, Bernstein, izročil okrajnemu avditorju.

Kajti, odvetnik Boyd, ki zagovarja Bernsteina, je prej izjavil, da so Maschke in tovariši

dne 14. novembra, 1928, vplačali v davčno blaginjo \$177,000, češ, da so pokrili s tem denarjem slabe črte njih prijatelja, sedaj umrlega Charles Rosenblatta. Ako so v resnici obtoženci vplačali \$177,000 v blaginjo dne 14. novembra, 1928, zakaj tega denarja niso izročili, kamor bi moral postaviti potom iti, in je državni nadzornik isti dan našel samo \$122,000 v blaginji?

Main je pričal, da ko je v decembru, 1931, začel preiskovati davčne knjige, da je dobil raznih čekov v svoti \$168,000. Nekateri teh čekov so bili že par let stari. Dalje so na domu umrlega Marc Goodman, ki je bil blaginjak v davčnem uradu, dobili čekov za \$64,000. Main

je pričal na sodnji, da je to neodpustno in zločinsko delo. Kdorkoli plača davke, se mora plačilo takoj zapisati v knjige, in postava naklada blaginju dolžnost, da vsak opoldne izroči okrajnemu avditorju ves denar, ki se je nabral za davke tekom zadnjih 24 ur. Tega Bernstein očividno nikdar ni delal.

Zagovorniki so skušali včeraj na vse načine zaplesti nadzornika Main v razna nasprotstva. Main je pa mirno, točno in prepričevalno odgovarjal. Sodnik Dempsey, ki predseduje obravnavi, je večkrat sam stavil vprašanja nadzorniku Main, katera je slednji točno odgovarjal. Skratka, obtoženci so imeli včeraj slab dan. Danes bodo pričali drugi državni nadzorniki.

Ne riskirajte denarja doma! Vložite ga v banko!

Katera je danes najbolj varna in najbolj priporočljiva investicija v Ameriki? To je v današnjih težkih časih glavno vprašanje za vsakega, ki ima kak dolar, večjo ali manjšo vsoto, za katero je trdo delal in ki je edini denar, ki mu bo lajšal stara leta ali mu bo v pomoč v takih in enakih časih, kot smo jih imeli zadnja par leta.

Odgovor na gornje vprašanje je eno, kateremu ne more nihče oporekati in to je: Najboljša investicija je danes vloga v dobri, močni in zanesljivi banki!

Ako vložite svoj denar v zanesljivo banko, ste brez skrbi. Tam dobite redno obresti od svoje denarja, banka plačuje od vaših prihrankov davek. Tega denarja vam ne more vzeti nobena kriza, ga ne more uničiti ogenj, vam ga ne more vzeti tat in ne more vas preslepariti zanj brezvesten človek.

Kje je torej vaš težko prislužen denar bolj varno spravljati in vam obenem nosi obresti, kot

v zanesljivi banki.

In ena takih močnih, zanesljivih bank je edina slovenska banka v Ameriki, North American Trust banka v Clevelandu, Ohio. Kljub težkim časom zadnjih par let, je North American Trust banka imela vrata odprta in točno izplačevala vlagateljem, kolikor in kadar so zahtevali in potrebovali denar. Banka, ki je prestala zadnjo krizo, je gotovo vredna vsega zaupanja.

Dobijo se še ljudje, ki nikomur ne zaupajo in imajo doma skrit denar. Ali ti kdaj premislijo, v kakih nevarnostih so vsak dan za svoj denar? Dnevno čitamo, kako je ta ali oni izgubil vsled svoje nepremišljenosti vse svoje težko prislužene dolarje. Nobena stvar ni tako skrita, da ne bi postala očita in zlasti za letošnje zimo bodo brezupni sleparji in roparji poskusili vse, da pridejo do denarja.

Ljudje božji, nikar ne držite denarja doma. Banka je edini prostor, kjer naj bo vaš denar,

ki vam bo nosil obresti in ki bo za vas varno spravljati. In vsak slovenski in hrvatski dolar naj bo spravljati v zanesljivi in varni slovenski banki, North American Trust Co. Marsikdo se danes bridko keša, ki ni poslušal našega sveta, ko smo pisali in vabili naše ljudi, naj vložijo svoje prihranke v North American Trust banko. In danes ponovno in ponovno kličemo vse Slovence in Hrvate: vložite denar tje, kjer vam bo vsak čas na razpolago in bo obrestonosno naložen, to je v edino slovensko banko v Ameriki: North American Trust banko. Poslušajte nas, ki vam svetujemo v vašo korist in ne boste se kesali.

Kdor vloži denar v North American Trust banko do 10. oktobra (vključno), bo dobil obresti že od 1. oktobra. Nikar ne držite denarja doma in nikar ne tvegajte, da ga izgubite v eni sami noči. Dobra, močna in zanesljiva banka je edini prostor za vaš denar in to je gotovo North American Trust banka.

Važna pojasnila državljanom glede volivne registracije.

Menda ni bolj zaposlenega urada te dni v Clevelandu kot je državni volivni urad, ki ima svoje prostore v City Hall. Gre se za registracijo volivcev, in kot je videti, bodo državljani letos, v najhujšem letu depresije v večjem številu volili, kot pa še kdaj prej v zgodovini predsedniških volitev. Očividno je, da nameravajo volivci letos oddati svoj protestni glas proti obstoječim razmeram. Glasom nove volivne postave lahko 8. novembra vsakdo voli, kdor se je od leta 1930 naprej dal vpisati v volivno listo. Kdor se je pa preselil, ali pa v letih 1930 in 1931 ni volil, ali kdor je odtedaj postal državljan in še ni registriral, ali kdor je postal 21 let star, oziroma bo star do 8. novembra 21 let, ta se mora registrirati. Volivni odbor računa, da se je v letih 1930 in 1931 pa do danes najmanj polovica registriranih volivcev preselila. To je očividno iz knjig East Ohio Gas Company, The Cleveland Electric Illuminating Co. in mestne elektrarne. Ljudje se danes bolj selijo kot kdaj prej. Da se postreže vsem državljanom, ki ne morejo v mesto, pa bi se radi registrirali, je volivni odbor odločil dva splošna registracijska dneva, in sicer

dan 11. oktobra za predmestja in dan 13. oktobra za Cleveland. Registracijski prostori, to je, na lašč za to izbrani prostori, bodo ob teh dnevih odprti od 1. ure popoldne do 9. ure zvečer. Poleg tega so pa na razpolago uradi volivnega odbora vsak dan, in sicer od 8:30 zjutraj do 4:30 popoldne, ob sobotah samo do popoldneva. Vsak volivec se lahko tam registrira, to pa samo do 18. oktobra. Pozneje se ne more nihče več registrirati. Sledijo posebni registracijski prostori bodo poslovali dne 11. oktobra za predmestja: Lakewood in Rocky River. mestna sodnija na Warren Road, blizu Detroit Ave. Za Cleveland Heights, South Euclid, Lyndhurst: mestna sodnija na 2953 Mayfield Road. Za East Cleveland in Euclid: City Hall na 14340 Euclid Ave. Za Bedford, Garfield Heights, Maple Heights, Solon: Maple Heights mestna zbornica, na Broadway in Libby Road. Za Shaker Heights in Beechwood: Shaker Town Hall, Moreland Boulevard in Lee Road. Za Parma, Broadway Heights in North Royalton: Community Hall, na Ridge in Ridgewood Road in Parma. Za Cleveland so pa določeni sledeči registracijski prostori.

Prosimo, da pazite na to pojasnilo. Izrežite si iz lista in shranite, da ne bo nepotrebnih vprašanj. Za varde 11 in 12: Tried Stone Church, 3752 Scovill Ave. Za 17., 18. in del 19. varde: Giddings šola, E. 71st St. in Central Ave. Za varde 13, 14 in 15: Broadway šola, na Broadway in Worley Ave. Za varde 16, 28, 29 in 30: Harvey Rice šola, vogal Buckeye Road in 116. cesta. Za varde 26 in 32: Collinwood High šola, 152. cesta in St. Clair Ave. Za varde 20, 21, 22 in 23: Wade Park šola, Wade Park in Addison Road. Za del varde 19, za varde 24, 25 in 27: Dean šola, E. 105th St. in Churchhill Ave. Za varde 1, 2 in 33: Washington šola, W. 159th St. in Lorain Ave. Varde 8, 3, in del 1. varde: West High šola, 6809 Franklin Blvd. Varde 4, 5, 6, 7 in 9: javna knjižnica na W. 25th St. in Maple-dale Ave. Državljeni iz 10. in 31. varde pa morajo registrirati v uradu volivnega odbora v City Hall. Kot že znano, se lahko vsakdo registrira v uradu "Ameriške Domovine," ako se je samo preselil. Vsi drugi pa morajo registrirati v gori označenih prostorih. Ako vam ni kaj jasno, vprašajte pri nas.

Depresija je povzročila, da je Cleveland najbolj zdravo mesto danes

Cleveland. — Depresiji in krizi se moramo zahvaliti v Clevelandu, da imamo letos najbolj zdravo leto, kar jih pomni zgodovina mesta Cleveland. Manj ljudi je umrlo v Clevelandu, odkar pomni zgodovina zadnjih 50 let, kot kdaj prej. Nalezljivih boleznih skoro ni v mestu, umrljivost otrok je najnižja v letih. Niti enega slučaja koz niso imeli letos v Clevelandu, kar se prej še nikdar ni zgodilo. Kot poroča mestni zdravstveni urad je odgovorna za malenkostno umrljivost mestnega prebivalstva in za splošno ugodni zdravstveni položaj — depresija in lepo vreme. Dr. Knapp, načelnik mestnega zdravstvenega urada, trdi, da ljudje v času depresije živijo bolj konservativno, zmerno. Dasi je v današnjih časih tisoče oseb, ki ne dobivajo dnevno dovolj hrane, pa zdravstveni urad ni imel še enega samega slučaja, da bi kdo umrl radi podhrane, pravi dr. Knapp. Izvanredno malo je slučajev influence in pljučnice, teh dveh akutnih morilk človeštva. Do pretekle nedelje je v Clevelandu umrlo letos 7,331 oseb, dočim je lansko leto v istem času umrlo 7,724 ljudi. Lansko leto je umrlo 24 oseb radi mrzlice, letos ena sama. Influenca je pobrala lansko leto 129 žrtev, letos pa le 65. Temu nasprotno pa pravi dr. Knapp, da se je število rojstev v Clevelandu zelo znižalo, pri čemur ima najbrž besedo depresija. V prvih devetih mesecih letošnje-ga leta smo imeli v Clevelandu 10,284 rojstev, v istem času lanskega leta pa 11,153, kar pomeni, da je letos 869 manj otrok kot lansko leto. In dočim je lansko leto umrlo 118 mater na porodu, pa je to število padlo letos na 52. Za jetiko je letos umrlo 119 ljudi manj kot lansko leto. Tako je iz tega poročila videti, da imajo tudi pogrebniški — depresijo.

5,000 na delo

Pittsburgh, Pa., 4. oktobra. Po dolgih mesecih brezposelnosti je končno zavladalo veselje v stotih domovih zapadne Pennsylvanije, ko se je zvedelo, da so razne družbe poklicale 5,000 delavcev na delo. American Sheet and Tin Plate Co. v Monessen je odprla tovarne že v ponedeljek, in 1,200 mož se je vrnilo na delo. V Canonsburgu, Pa., je Standard Tin Plate Co. naznanila, da odpre tovarne prihodnji ponedeljek. 2,000 ljudi je zaposlenih v teh tovarnah. Pittsburgh and Lake Erie železnica je poklicala na delo 400 v popravilnico za lokomotive, in v drugih delavnicah je dobilo delo nad 500 ljudi.

Samo dva funta

V Emergency Clinic Hospital je bila rojena včeraj deklica, ki je tehtala samo dva funta, ko je zagledala luč sveta. Zdravniki so nežno "stvarco" zavili v kos bombaža in jo položili v inkubator. Mati še ni videla otroka. Mati otroka je (Mrs. Edith Barber, 22300 Tracy Ave., Euclid. Mlada mati tehta samo 102 funta, dočim oče odvaga 175 funtov.

Pozdravi

Rev. A. Gnidovec, župnik slovenske fare v Rock Springs, Wyoming, pošilja pozdrave iz gorate Colorada, kamor je šel po uradnih opravkih. Lepa hvala.

Mehikanska vlada ostro odgovarja besedam papeža glede vere v državi

Mexico City, 3. oktobra. Predsednik mehičanske republike Rodriguez je odgovoril na pismo papeža glede verskega stališča v Mehiki, da bo dal zapreti vse cerkve v Mehiki, ako bo katoliška cerkev nadaljevala s svojim dosedanjim stališčem napram mehičanskim postavam. Predsednik Rodriguez je označil nastop papeža napram verskemu položaju v Mehiki kot "nesramen." Papež Pij je namreč obsodil ukrep mehičanske vlade, da se nahaja v Mehiki le en sam duhoven za vsakih 33,000 vernikov. Predsednik Rodriguez se-daj grozi, da če bo papež nadaljeval s svojim nastopom napram postavam republike Mehike, da bo vporabil skrajno državno silo proti vsakemu pojavu uporniškega gibanja in da bo ukazal, da se cerkve v Mehiki spremenijo v delavnice in v šole. Prvi mehičanski predsednik, ki je bil izvoljen na podlagi splošne volivne pravice, Calles, je začel preganjati katoliško cerkev v Mehiki, in za njim so nadaljevali isto delo vsi njegovi nasledniki. Državljeni v Mehiki imajo sicer pravico izpovedovati svoje prepričanje, toda so v tem zelo omejeni.

Društveni koledar!

Prav vljudno opozarjamo vsa slovenska društva po vseh naselbinah države Ohio, da uvrstijo svoje prireditve v društveni koledar "Ameriške Domovine," Kjerkoli se nahaja v državi Ohio ali pa v kateri drugi sosednji državi slovensko društvo, ki ima to ali ono prireditev, se pozivlje, da nam sporočijo datum in prostor ter ime igre, ali pa povedo, če je plesna veselica ali druge vrste zabave. "Ameriška Domovina" uvrsti to v društveni koledar vsak teden enkrat brezplačno, kar je v korist društvu in v informacijo drugim društvom. Društveni tajniki vseh društev brez razlike se pozivljejo, da tozadevno sporoče uredništvu "Ameriške Domovine."

Vest iz domovine

Mrs. Jennie Kavčnik je prejela vest iz domovine, da ji je po kratki bolezni preminul njen oče Matija Urbančič v častiljivi starosti 82 let. Umrli je na Brezovici pri Ljubljani. Zapuščala soprogo, štiri sinove in hčer omoženo Slana, v Ameriki pa hčerko Jennie. Naj bo ranjkemu lahka domača gruda. Mrs. Kavčnik stanuje na 7018 St. Clair Ave.

Važna seja

Danes zvečer je seja podružnice št. 14 SŽZ v navadnih prostorih. Dvignil se bo tudi do bitek za lepo blazino. Prinesite vse članice svoje tikete nazaj, kar jih niste prodale.

Računi za vodo

Račune za vodo lahko še vedno plačate v našem uradu, kjer dobite pravomočni rezit. Enako je tudi z računi za elektriko, telefon in plin.

Bodoči zdravnik

Naš slovenski zdravnik, dr. Anthony Perko, je preteklo nedeljo dobil obisk vil rojenic, ki so ga obdarile s čvrstim sinčkom. Iskrene čestitke, doktor!

Pozor za skušnjo!

Igralci za igro "Mučniška smrtn sv. Neže" naj bodo nocoj točno ob 7:30 vsi pri skušnji na odru S. N. Doma.

EDINA SLOVENSKA BANKA V AMERIKI!

Rojaki vložite svoj denar v varno, močno, solidno slovensko banko

NORTH AMERICAN TRUST CO.

6131 ST. CLAIR AVE.

CLEVELAND, OHIO

15601 WATERLOO RD.

Vse vloge, ki bodo prinesene v to banko do 10. okt. (vključno), bodo nosile obresti že od 1. okt

Ta edina slovenska banka se je dobro izkazala v težkih časih zadnjih par let: imela vrata odprta ves čas in točno izplačevala vsem vlagateljem, kolikor so zahtevali.

Naj bo torej ta edina slovenska banka vsem v ponos in vsak Slovenec in Hrvat naj vlaga svoje prihranke v

NORTH AMERICAN TRUST BANKO

Sprejemamo hranilne vloge tudi po pošti. Potom te banke tudi lahko pošljete denar na vse kraje sveta po najnižjih dnevni cenah. Pišite slovensko, ker vsi uslužbenci so Slovenci.

VELIKO LEPIH DARIL BO NA VESELICI

Cleveland, O.—Krasna nami-zna svetilka, košarica, zaboj Havanica cigar in 5 dolarjev certifikat za čiščenje oblek so ena izmed prvih podarjenih daril za dobrodelno veselico.

Community Welfare klub se prav iskreno zahvaljuje vsem darovalcem in sicer: Mr. in Mrs. Tini Dulc, Louis J. Prince, grocerija, Mrs. Mary Kushlan, slaščice, in Frank Mervar Cleaning Co.

Ali si že pričela delo na kostumu? Kakšne barve bo? Kdo jo bo očrtal? A najbolj zagotovo bo vprašanje je pa to: Ali se že kakorikoli plesala starodavni ples? Ali veš, kje bi se ga naučila? Taka in enaka vprašanja čujete tu in tam. Pa kaj vendar pome-

ni vse to? Pripravljajo se za Community Welfare veselico, katera se bo vršila na 22. oktobra v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Pridite, ne boste razočarani, ker nudilo se vam bo veliko lepega in novega. Tudi zavrteli se boste lahko. Saj bo igral dr. William Lauschetov 11 komadni orkester od devete ure zvečer, pa do 2 ure jutraj.

Nabavite si tikete pri Grdina Hardware, 6127 St. Clair Ave., Frank Mervar Cleaning Co., 5921 Bonna Ave. ali pa pri članicah te organizacije. Pridružite se praznovanju velikega moža George Washingtona. Praznovanje, kjer se gre za veliko stvar: krščanska ljubezen do bližnjega.

FINANČNA STRAN NAŠIH TRGOVCEV

(Nadaljevanje iz 2. strani)
bijale, da je postala iz truda hiša ter zavetje obilni družini. In prijatelj, vprašam Te, na čigavih prsih se je zredil ta gad, ki si kaže in pika na nas in nas preganja brez pokoja, danes mene in jutri Tebe!"

Globoko mi je legla ta trgovčeva izpoved v srce in namenil sem se, da jo javnosti predložim v razmišljanje. Da, priznati moram, da moro, katera nas brezbrizno preganja in lovi od praga do praga, je ustvarila nezavednost mas, katera je naseljena kričeči reklamni, umetno kazanim slepim cenam, ter zapekljivim vabam judovskega kričanja. Z eno besedo vsi tisti, ki so in ki podpirajo verižne trgovine, so odgovorni temu brezupnemu položaju, ki nas ugonablja in upropača. Navidezno zgleda cela stvar v nedolžnosti eno leto starega deteta, toda če se človek poglubi v korenine situacije bo videl na čigavi njivi je zrastle to močno drevo in kdo mu je gnojil, da je uspelo in zasenčilo vse, kar ima po naravnih zakonih pravico do obarvanja in se na solčnih žarkih stoja in se na solčnih žarkih greje? Kdo je oropal solčne svetlobe tistega, ki je primoran, da v senci gine in umira? Nikdo drugi, kot neprerazumljiv vrtinar, in to je masa, katera ni znala ob času pravilno razsojati.

Naši trgovci so danes veliki reveži, ki močno trpe, ne toliko vsled depresije, ampak radi tega, ker so vse svoje premoženje razdelili med rojake v obliki kreditov. Kaj bodo za vse to prejeli, je vprašanje časa, ki nam nič kaj dobrega ne obeta. Več jih poznam, kateri ne morejo plačati niti davkov ne da govorimo o drugih obveznostih, katere jim čepa na vratu. Danes morajo naši trgovci čepeti doma brez razvedrila in dobre volje, ter računati od dneva do dne-

va, koliko ur trgovskega življenja jim je še usojeno živeti. Marsikdo bo mislil, prav jim je, pa naj bi bili oprezní in čuječi! Ni temu tako! Oni so se žrtvovali za rojake in jim pomagali tudi tistikrat, kadar so jim vsi drugi pomoč odpovedali. Če bi bili materijalisti, kakor so verižne trgovine in njih družabniki, bi danes lahko in brez skrbi sedeli na svojem bogastvu in gledali gladovne trpine in raztrgane deco po cesti hoditi in miloščno prositi brez strahu, da bi se oni kdaj znašli med njimi, kar ni danes nikak čudež, če se jim to pripeti. Živeli so vedno z nami in poizkušali trpeti vse udarce, katere je narod doprinesel, ter v skupinah in posamezno so se borili za svoj in naš življenjski obstanek. Da je temu tako, svedočijo krediti, ki so jih največkrat brez vsakega jamstva in brez obresti le na pošten obraz dovoljevali.

Zdravimo se skoraj ob dvanajstih uri neodvisnega življenja in podpirajmo to, kar je last našega naroda. Naši trgovci so bili dosledno z nami v dobrih in slabih časih.

Joško Penko, zastopnik "Ameriške Domovine"

VRNITEV

Bela breza sred polja je neskončno žalostna; z listi rosinimi trepeče, pritaženo v mrak šepeče:

"Oj, poleti, veter-brat, preko gričev in planjav, oj, ponesi žalno vest v kočo, kjer živi ljubav.

To povej: ves blede, bolan vrnil se je iz tujine; s sabo je prinesel le strte nade in spomine.

Sen prelesten o gradovih se mu je razblinil v mrak. V svetu je iskal bogastva — vrnil se je ubog prosjak ..."

FR. JAKLIČ:

PEKLENA SVOBODA

Povest o ljubljanski in izanski revoluciji leta 1848

"Prav praviš. Če si kje zapisan, je prav tako kakor bi bil priklenjen."

"Zapisane nas imajo pa tudi v Namršlju. Vsak Pem tolče do bukvah in vpije na kmeta, ki ugovarja dajetvam: Tu notri, tu, tu je vse zapisano, para zatracana! Molči, pes! Zato mora biti tudi tega konec. V Namršlju pojdemo. Pem jih bo dobil najmanj petkrat petindvajset po zadnjem koncu. Zaslužil jih je več. Naj poskusi, kako zna kmet primazati, in pobrali mu bomo vse bukke in papirje. Ali gremo?"

Pritrjevali so vsi in tulili od navdušenja, da ni bilo razumeti nobene besede več.

Ko se je Tone oddehnal in navolil sape, je pa zopet zamahnil in razburkano morje se je pomirilo.

"Najprej v naš grad, v četrti jutraj pa v Namršlj. Pa ako imate kaj korajže, pojdemo še naprej, na Turjak! Tam so velike bukke. Tam imajo nas vse popisane. Pa bodi si kmet v dolini ali v pogorju, blizu Turjaka ali pa daleč stran, v tisti bukvah je. Veliki urbar je tam in pa tudi kancelije so tamkjer imajo naše davke zapisane. Tja moramo. Tam moramo vse uničiti. Kaj nam pomaga, če uničimo vse na Igu in v Namršlju, ko je pa vse tisto tudi v Turjaku zapisano. Graščak je že tako naredil, da se njemu nikdar nič ne zgubi. Tudi na Turjak moramo!"

"Sam Bog te je dal," ga je prekinil Malnarček. "Ljudje, nič ne bi bilo, ako njega ne bi bilo."

"Čast! Čast in slava Tone-tu," je vzkresnilo po hiši in zunaj.

"Na Turjak! Na Turjak!" so vpili oni, ki so bili bolj nagli in pogumni.

"Vsi, pojdemo na Turjak," je nadeljeval Tone, a ga je takoj ustavilo navdušeno pritrdjevanje. "Vsi! Vsi! Vsi!"

"Pa ne samo mi izpod zvona sv. Martina in sv. Marjete, tudi bližnji Turjaku morajo udariti. Pa od spodnje strani morajo pritisniti. Turjak, saj ga poznate in veste, kje je. Na skali čepi in gleda potuhnjeno na vse strani, čes, kdo mi pa kaj more. Mi mu bomo pokazali. Ako spredaj ne bomo udri v grad, ga bomo pa prekučili s skale, da bo zgrmel doli na četež. Zato pa morajo vsi priti: od žeganega studenta pa doli do Lašč

in do Polja, od Škocjana do Kravjih peči in Blok. Vse, kar nosi hlače, mora na noge. Ko bomo pa tam opravili, bomo pa vsi skupaj udarili v Ljubljano."

Začuli so se glasovi čudenja in strmenja.

"V Ljubljano, pravim. Enkrat se je že tresla Ljubljana, ko je Ižanec korakal po mestu, da so šle vse šipe v drobno. Ko pa sedaj pridemo v mesto, pojde vse narazen. Tedaj pa: udri škrica!"

"Udri!" je zagrnelo povsod in Tone je vprašal glasno: "Ali pojdete z menoj?"

"S teboj, kamor hočeš," je vzkliknil Maček solzan in kakor en glas se je razleglo povsod: "Vsi pojdemo. Vsi gremo! Pojdemo! Pojdemo!"

Tone si je z rokavom obrisal potno čelo, potem je pa nadaljeval:

"Zato veste, da ne moremo precej udariti, da se moramo pripraviti prej, da moramo vzdržati vse tiste, ki so zapisani v urbarju. Pošto je treba poslati na vse strani, povsod je treba razglasiti, da bodo vedeli ljudje, koliko je ura, da ni prostosti in svobode, dokler je na svetu urbar."

"Slišite?"

"Ahtik! Ti pojdi in še dva moža naj gresta s teboj, da bo sta izpričala, čez Golo, po vaseh pod Kureščkom tja do Kravjih peči do Usnika. Prijatelja sta, kakor jaz vem, in mož je, ki ga ljudje poznajo in cenijo. Ta naj privede Kravce, naj pobere vse po vaseh, kakor daleč more zajeti, pa smolarje naj privede. Ti imajo sekire in nabrušene struge za golencami. Pa na Bloke naj sporoči, ki naj gredejo v Nadliško opravijo. Kdo drugi nej pa gre s pričami in Škocjan in naj poišče Dolharja, ki je moj prijatelj, in naj mu pove, kaj smo se zmenili in da sem jaz rekel, da mora vse privedi pod grad. Ta me bo gotovo ubogal, ker sem mu že marsikakšno pravdo dognal. Trije pa naj stopijo v Lašce in Polje. V Polju je Mišček doma. Sva kakor brata. Pri Franci pod Sv. Florijanom sva ga že dostikrat sekala. Ako ni imel denarja, sem pa jaz plačal. Ta se mi je velkrat pobahal, ko je bil popolnoma trezen, da ima vse Poljce v torbi. On je poln svobode, ga ne bo treba prav nič pregovarjati, samo povejte mu, kaj jez hočem. Ta bo udaril po torbi in iz nje se bo vsulo Polje-cv kot listja in trave in vsak bo imel fovč za pasom, s katerim režejo in koljejo. To bo naša vojska. Ni šent, da bi se s Turjak ne potresel."

Množico so obšli občutki zmag. Dajala si je duška z vsemogočnim vzklikanjem, mahanjem z rokami, ploskanjem. Rjaveli so in tulili ter se objemali. "Na Turjak! Na Turjak! Po urbar!"

Krivanoga se je bil medtem otešal z vinom, ki je bilo pripravljeno v majoliki na mizi, in je potem zopet nadaljeval: "Poguma nam ne manjka, samo prijeti moramo prav, da se nam vsa stvar ne spesne."

"Poslušajmo!"

"V grad gremo v sredo zvečer. Ko bo zazvonilo Marijo, tedaj mora vsi vsak možki in iti od doma na zbirališče. Nobeden ne sme povedati, kam gre in čemu bo potreboval kramp in sekuro. Drug drugega ne sme poznati, ne sme ogovarjati. Klobuk na oči, prustof narobe! Preden greš od doma, sezi z rokami med isteje in si s sajami namaži roke in obraz, da boš črn kakor noč, da te nihče ne bo spoznal. Hudič je prišel, bodo dejali, sto hudičev, ves pekkel je prišel po nas in obšel jih bo tak strah, da bodo kar koprnili in od groze mrli. Mi bomo pa rjovel: Kje je urbar? Glavo ali pa urbar!"

Vrenkova hiša se je tresla od pritrdjevanja, in navdušenja, ki so ga izzvale Toneove besede, in slišati je bilo vse vprek:

"Ta je pa moder. Tone zna! Za sto dohtarjev. Modrejšega pa ni. Bomo šli!"

"Jaz sem vse general," je zopet povzel Tone. "Pošten general sem, ki sem vam vse povedal, kar mislim in kar nameram. Vsi moramo vedeti eno, to se mi zdi prav in pošteno. Tega pa ne sme vedeti nihče drugi. Nikomur ne povejte, še svojim ženskam ne, da ne bo zvedela gospoda, ki bi potem urbar sknila. Tudi jaz moram imeti prustof. Preskrbite mi ga! General mora biti tak kakor vsak."

Veliko veselja je zbudil Tone-tov domislek.

"Povedal sem vse, kar je treba vedeti. Postal sem že ves suhoten, zato sprejmite zadnje moje današnje povelje: Mojše, pojdit iskati zaveznikov! Vse, kar lazi pod oblastjo Turjačanov, mora na noge. Ko bodo v sredo odpeli zvonovi angelsko češčenje, tedaj gremo s krampci in cepini in naskočimo izanski grad; še tisti večer tudi pogledamo v farovž, v katerih bukvah imajo zapisan pasji snop. Ko se bo v četrti jutraj delal dan, tedaj bo pa začelo biti povsod cerkvah plat zvona in na to znamenje se moramo vzdigniti vsi, prav vsi; krenili bomo po cesti v Turjak, gredeč bomo pa še v Namršlju naše reči v red deli. Povsod bo grmela naša misel in strah pojde pred njo na vse strani, ko se bo razlegal v viharju naš klic: Glavo ali pa urbar!"

"Glavo ali pa urbar!" je odmevalo iz hrupnega navdušenja, in še enkrat se je povzpela Tone

ne Krivanoga, zagnal svoj klobuk v kot na peč in udaril z vso silo svojih prsi:

"Tlaka in desetina mora preč, ne bo nas drla graščina več!"

(Dolje prihodnjiti)

DNEVNE VESTI

Nemčija dolguje Ameriki \$2,000,000,000

New York, 3. oktobra. 40 odstotkov vseh dolgov, ki jih ima nemška republika, dolguje Nemčija Ameriki. Nemški dolg Ameriki znaša \$2,000,000,000, dočim znašajo vsi ostali nemški dolgov \$2,900,000,000. Nemčija mora plačati do 15. februarja, 1933, vsega skupaj \$357,000,000 na svoj dolg in na obresti. Ne pričakuje se pa, da bi Nemčija plačala en sam dolar, rekoč, da ji je absolutno nemogoče.

V Illinoisu premogarji ne smejo piketirati

Canton, Illinois, 3. oktobra. Državni generalni pravdnik Swift je izjavil, da bo prepovedal vsako piketiranje okoli rudnikov v južnem Illinoisu, ker je nastal večeraj poboj, pri katerem je bilo 6 oseb nevarno ranjenih. Milica ne bo poklicana na lice mesta, toda oborožili bodo dovolj deputijev, da ohranijo "mir in red."

Tako je, če imate preveč resnične sanje

Crescent, Kentucky, 3. oktobra. Joseph Cochran je sinoči senjal, da se vozi skozi tunel, ki je napolnjen z dimom. Ko se zbudi, vidi vse okoli sebe dim. Hiša je gorela. Bežal je iz hiše pol milje daleč, da je poklical ognjegašce, in ko se je vrnil, ni bilo treba več gasiti. Hiša je že zgorela.

Socialisti so nabrali 33 tisoč dolarjev za volitve

Washington, 3. oktobra. Glavni stan socialistične stranke naznanja, da so socialisti dosedaj nabrali že \$33,000 za volivno kampanjo, kar predstavlja eno tretjino določene svote v znesku \$100,000.

20 mrtvih, ko se je odrgal oblak v Californiji

Bakersfield, Cal., 3. oktobra. Najmanj 20 ljudi je bilo ubitih v tej okolici večerj, ko se je vtrgal oblak in je bila zemlja v trenutku preplavljena z vodo. Rešilno moštvo išče v blatu mrtve, in pričakuje se, da bo še mnogo več mrtvih. Več vlakov in lokomotiv je popolnoma zgrinilo z železniške proge, ki je bila pogreznjena v blato na nekaterih krajih 20 čevljev visoko. Silno naraslo vodovje je odneslo par stotin hiš, vse pohištvo, obleko in živež. Nad 1000 ljudi v tej okolici je zbežalo v hribe, kjer so prepuščeni samim sebi brez hrane in pomoči.

Manj dela

Mestni posredovalni urad za delo naznanja, da kljub poročilu od strani raznih kompanij, da najemajo delavce za delo, pa ima mestni posredovalni urad veliko manj vpraševanj za delavce kot pa v juliju in avgustu. Le 1134 ljudi je dobilo delo v septembru s posredovanjem mestnega urada, dočim je bilo v avgustu zaposlenih s pomočjo istega urada nad 3000 oseb.

Delo pod zemljo

Več mesecev bo zaprta prometna cesta Lakeside Ave. med 6. in 3. cesto radi gradnje podzemeljske razstavne dvorane, ki bo last mesta. Tako gradnjo so odobrili državljani pri zadnjih volitvah.

* 700 pisem, naslovljenih na Roosevelta, je zgorelo v zrakovni nevarnosti v Pennsylvaniji.

* Bivši predsednik litvinske vlade, Waldemaras, je obtožen poverbe.

MALI OGLASI

Odda se stanovanje

4 čedne sobe, kopališče, klet, za \$12. Poizve se na 5301 St. Clair Ave.

Stanovanje

se da v najem, tri sobe, kopališče, spodaj. Rent \$13.00 na mesec, z garažo \$15.00. Vprašajte na 1106 E. 64th St. (Oct.4.7.10.)

Delo dobi

na farmi možki, ki je vaje tkega dela. Vpraša naj na 6614 Schaefer Ave.

Stanovanje

se da v najem, štiri čedne sobe, spodaj, zadaj. Kopališče, klet in podstrešje. Vprašajte na 6707 Schaefer Ave. (Oct.4.6.8.)

Na stanovanje

vzame ženska drugo žensko, samo \$7.00 na mesec. Vsa priprava v kuhinji. Vpraša se na 1048 E. 68th St., zgorej. (235)

Išče se

peč na premog za kuhanje, in pa tudi peč za gretje. Vpraša se na 1075 E. 61st St. (234)

Odda se v najem

trgovski prostor s 3 sobami za \$20; trgovski prostor s 7 sobami pa za \$30. Furnes, klet, gorika in mrzla voda in vse drugo. Hiša sama zase.

Odda se tudi stanovanje 4 sobe, velika klet in drugo; zidana hiša; rent \$13 na mesec. Vprašajte na 871 E. 67th St. (Sept.30.okt.1.4.)

Odda se

stanovanje obstoječe iz štirih sob, v bližini slovenske cerkve v Collinwoodu. Vprašajte na 712 E. 156th St. (Oct.1.4.6.)

ARNOLD ZWIG:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" prestavl M. U.

Iz Bresta se je razširjalo po vsej deželi celo omrežje žice. Kakor tenki črni živci so se zvijale žice po mlakužah, baš pod površino, ali pa na visokih koleh. Spremljale so vlake ob železniških progi, bile napete naravnost skozi gozdove. Telefonske žice armade so bile razpete visoko v vrhovih dreves. Njih pot je bila skrbno zaznamovana na zemljevidih in kjer je bilo potrebno, so bile krepko pritrjene. Poleti se za žice ni nihče zbiral, zato pa so to malomarnost drago plačevali pozimi. Gozd, po katerem je tulil vihar, se je pač malo menil za te črne z gumijem prevlečene žice. Nenadoma se je odlomil drevesni vrh ali pa stara veja — in že je bila na tleh tudi žica. Nekaterikrat se je žica zapela v kako nižje ležečo vejo, druga je padla nanjo, tako da je bila žica napeta kakor struna na gosli. Pa ko bi bile žice le od bakra, ki je tako vpoljiv in elastičen! A že zdavnaj so uporabljali za vojaške telefone navadno železno žico. Od bakra so bile samo žice na cesarski liniji od Mitave do cesarske palače v Berlinu. Tako je pač žica, sledeč zakonom fizike, pokala. Upirala se je sicer trmoglavo, a končno počila: oba konca sta zažvižgala skozi zrak ter se kje visoko v drevesih ovila okoli vej. Morebiti je drugi konec prišel na tla, v grmičevje — a že po par urah je bil pod par čevlji snega. Ne robu gozda so bili sneženi zameti že dober sežen visoki zvečer. Veter je bil tu neomajen zidar tega zidu.

Po vsej deželi, v kočah, barakah in drugih zaklonih so bili raztreseni oddelki telegrafistov, delavcev. Vsi so vedeli, da bo dovolj dela zanje jutri. Zato so sedeli mirno v svojih zaklonih ter poslušali sneg, ki je udarjal ob stene. Z zadovoljstvom so opazovali, kako sneg zapolnjuje razne špranje, skozi katere je prejel tako pihalo. Prijetna gorkota se je razširila po prostorih zaklonov. Nocoj bodo kvartali ali pa spali na svojih ležiščih. Že zarana pa bodo morali na pot, a o tem raje niso mislili. Nocoj pa je treba še dobro namazati škornje in podplate ter pregledati rokavice.

Sneg v Mervinsku . . . Mesto je bilo sicer po griču nekoliko zavarovano proti navalu viharja. Tekom noči pa so se napolnile ulice snega. Zima je pričela. Sedaj je bilo predvsem treba pregledati, dali je dovolj drvi nasekanih, tako da vsaj ne bodo zmrzovali. Judovski in poljski kočijaži so čistili in popravljali lahke ruske sani. To pot je padal debel sneg. Prišlo je snežiti večeraj, a danes je že vse mesto pod dva čevlja debelo sneženo odejo. V poletju je Mervinsk dobil električno razsvetljavo. Ali bodo žice vzdržale naval snega? To vprašanje si je vsakdo stavil. Ako bi žice odnehale, potem bi bili uradi in barake in zaporji v popolni temi vse do tle, da se škodo popravi.

Ko je zgodaj tisto jutro po Lychowem odhodu prejel korporal, ki je imel stražno službo v zaporih, poročilo, naj ne puste Bjuševa več iz celice, je zažvižgal samo skozi zobe ter dejal: "Tako kmalu že?"

Polagoma je nastajal dan. Ko so se vojaki zbirali na dvorišču, so si nekateri menci očeli, ter trdili, da sneg kaj lepo izgleda. Upali so, da se bodo smeli nekoliko kepati. Vendar pa se jim želja ni izpolnila. Narednik jim je takoj odločil službo, druge je zopet nastavil kot nadzornike nad civilisti, ki so pometali sneg. Nato pa je, seveda le slučajno

in brez razlage, dal ukaze glede Griše: in tako je lahko Griša v miru naprej drnjal.

Griša je spal v svoji nevednosti in ker je bil dan mrk, je spal do poznega jutra. Straža pa ga niso hotele buditi. V primeri z Lychowim je bil Griša seveda navaden ščurek, in ni mogel vedeti, kaj se je godilo v kraljestvu njegovih bogov; da je njegov zaščitnik odšel na dopust, čeravno je dal Winfriedu polnomoč, da ga v zadevi Griše zastopa. Ko se je Griša okoli poldneva prebudil, je bil kaj povesel po dolgem spanju, vendar pa je bil lačen in premrznjen do kosti ter je imel kaj čuden občutek. Smisel za čas, ki nikdar docela ne zapusti človeka, mu je pravil, da je že minulo dokaj dnevnih ur. Čutil se je, da ga ni nihče klical k pregledu ali pa k zajtrku. Pod njegovo posteljo je imel tajno in prepovedano zalogo svačice, kruha in nekaj denarja. Misli si je: peč bo treba zakuriti danes. Strašno ga zebe. Na nesrečo je bil Maksovo steklenico žganja Babki. Na vsak način pa je tako zaupal generalu, da je pač mislil, da se je v navadnem dnevnem redu nekaj spremenilo. Niti pomislil ni na to, da se gre sedaj za njegovo življenje. Postavil je stolico pod okno ter stopil nanjo. Debela plast snega je ležala na podstavku. In vseposod je videl sneg. Grišino srce se je smejalo veselja. Sneg je pomenil domov: sneg po sneženih starih z dedovim psom. Sneg je bilo neomejeno igrišče: sneg je tako čist, da ga lahko ješ, sneg je tako mehak, da se lahko v njega zavalisi. Sneg je mrzel in je gorak. "Ta sneg," je dejal Griša pri sebi, "piha Nemcem v obraz." In ker je bil lačen, si je prižgal svačico in zadovoljno kadil, čeravno ga je zeble. Razprostri je svoj plašč, kateri mu je služil za vzglavje, ter si ga oblekel. "Tako, sedaj je bolje," je pomislil zadovoljno. "Sedaj me ne briga, naj se zgodi kar koli." In nekaj se je zgodilo. Ni se pokadil tretjino svoje rumene svačice, ko je straža potrkala na vrata celice.

"Ruski," je dejal glas. "Ti kadiš. Pazi, da te kdo ne zesači. Radi mene smeš, a če kdo pride, te bom obvestil."

"Pridi notri, odprti vrata, tovariš," je dejal začudeno Griša. "Kaj se dogaja v Mervinsku? Sneži, kajne?"

"Tako je," je odgovoril oni.

"Mar ne bomo delali danes? Ali je praznik?"

"Tako je," je pritrdil zopet glas za vratmi. Artur Polanke iz Choriner ceste v Berlinu je govoril z jetnikom. "Da, praznik je danes. Danes je reformacijski dan. Seveda ne za tebe, saj ti si le malo boljši kakor pogan."

"Vse je tako tiho," je dejal Griša. "Malo zajtrka bi mi ne škodilo."

"Seveda je vse tiho, kadar je kompanija kje drugje v službi. Malo kave pa že lahko dobiš, čeravno bi jaz na tvojem mestu raje počakal do poldne. Saj je že skoro poldvanajstih."

"Kompanija je kje drugje v službi?" je začudeno vprašal Griša. "Zakaj so pa mene tako dolgo pustili spat?"

Mož zunaj je molčal. Izgledalo je, kakor da se ne more takoj odločiti. Nato pa je dejal tiho: "Povedal ti bom. Stari je šel včeraj na dopust."

"Kdo?" je vprašal Griša nedolžno. "Brettschneider?"

"O, ne, ta je tu. Menim tvojega starega, Lychowa. Mi pa smo prejeli ukaz, naj te ne pustimo iz celice. To je samo po-

letna celica, zato vidim, da zopet pritiskajo vate nož. In ker ni tvoja zadeva še rešena, a ti nisi zagrešil ničesar novega, si lahko razrešiš uganko, kakor hočeš, kajti jaz je ne morem."

Griša je poslušal, nato si je obrazložil besede na lasten način. Na kratko se je zarežal nato: "Živali! Maščujejo se nad menoj, ker je general stran. Potem pa bodo dejali, da je vse skup bilo le pomota ali pa ukaz koga drugega."

Ker ga jetnik ni mogel videti, se je stražnik smehljaj in dejal: "Veseli me, da stvar tako razumeš. Sedaj bom odklenil celico, da si jo lahko posnažiš — pa tudi da pride nekaj gorkote vanjo. Danes popoldne ni dela, peč bodo vse gorele in če bo stražni komandant zaprl eno oko, bomo pustili vrata celice vse popoldne odprta, tako da boš imel vsaj nekaj družbe in da ti bo udobno in gorko."

Griša se mu je zahvalil. In ko so prinesli popoldne naokoli konzervirano meso in suho zelenjavo, je bila Grišina skodelica kopato naložena, a on je bil lačen in kosilo mu je izborna teknilo. Nato je Griša stopil iz svoje celice ter šel v stražnico sebo, kjer so si domobranci baš prižigali pipe. Ko je vstopil med nje, so ga nekateri pogledali, a takoj nadaljevali s svojim opravilom: nekateri so kvaritali, drugi zopet pisali pisma, tretji pa čitali. Griša je nali iz vrha na peči vrele vode v svojo skodelo ter je stopil proti vratom, da odnese pomije v veliki čeber, kjer so zbirali vse odpadke za prešiče. Ker je živel Lychow v bližini, so bili vojaki gotovi, da bodo deležni mastne pečenke teh ščetinarjev. Drugje je njih meso in mast šla vse kam drugam, kakor v železode moštva. Ko pa je Griša baš hotel prijeti za kljuko, je pristopil korporal Sacht ter mu dejal: "Trenutek, Ruski! Pojdi in operi skledo v vrču."

"Mar si pozabil na prešiče?" je vprašal Griša smehljaje.

"Danes se ne bomo brigali za prešiče, tovariš," je odvrnil korporal resno. "Danes ne smeš ven. Za danes se boš prešetel z ostalimi na dvorišču med drugo in tretjo. Sedaj pa je najbolje, da se zariješ v svojo slamnjočo."

Iz teh besed in pa iz smrtno tišine, ki je zavladala po njih, je Griša razumel vse. Ostal je nepremično, njegova lica in ustne so pobledele, ko se je zastrmel v človeka, ki mu je bil skoro prijatelj.

"Sedaj veš, kaj se bliža," je dejal žalostno korporal.

"Da," je odvrnil Griša. "Vem, dobro." Odkasljel se je, a nato mirnih korakov odšel proti temnem hodniku, a nato v svojo celico. Pogledi vseh so mu sledili. Hermann Sacht ga je gledal, kako odhaja, a nato stopil za njim.

"Le pusti vrata odprta, Ruski, da ne boš zmrzoval. Če pa hočeš kaditi — nu, saj kadimo tudi mi in nihče ne bo opazil."

Griša se mu je zahvalil.

Medtem se je sneženi vihar v Mervinsku razmahnil do popolnega obsega. V celici je postajalo temno. Griša se je zleknil na posteljo, se pokril z odejo ter prekril roke na tilniku. Pomislil je, da ni blazina, ki je napolnjena z oblančjem, baš prijetno gorka za zimo. "Sedaj je vsega konec," je mislil, "in pojdem."

Le par trenutkov tega se je čutil na varnem, pod okriljem čuvajoče ga roke, sedaj pa se je približala nenadoma gotovost smrti, tako hitro in neizbežno, medtem ko so bile njegove noge močne in zdrave. In obrnil se je na postelji, kakor bi občutil ob svojem telesu mrzle stranice truge. Grenka slina mu je prišla v usta. "Nu, ne bo mi žal, ko bo vse končalo. Sedaj, končno bodo minile vse nadloge."

Izmučen in obupan je legel, usta široko odprta. Medtem ko mu je padla pipa iz roke, je globoko zaspal. Ljudje, ki pozna-

jo življenje in morajo prenašati stvari, katere sovražijo, ne potrebujejo brzoglavosti in uradnih navodil, da izvedo, kaj se ima zgoditi. Griša, ki je imel biti usmrčen in tudi kompanija, ki bo najbrž imela izvršiti usmrtitev, je vedel kaj se ima zgoditi, še predno je Schieffenzahn stopil k telefonu, da je po žici poslal neko gotovo povelje.

Nekaj pred drugo uro je dejal Hermann Sacht, ki je šel tiho mimo odprtih celičnih vrat, stražnemu korporalu: "Ruski spi. Meniš, naj ga pustiva pri miru?"

"Radi mene že," je odvrnil ta. "A ukaz je ukaz: na vsak način mora na šetnjo."

"Seveda, njegovo zdravje je zelo dragoceno," je dejal Hermann Sacht trpko ironično. "Morebiti pa bo vseeno še rad enkrat videl padajoči sneg in poslušal vrane na strehah in vrabce, ki se podedo po vežbališču. Kdo pa ga bo spravil na oni svet, kaj misliš?"

"Mi najbrž. To bo naše delo."

"Saj res," je pritrdil Sacht in se bridko nasmehnil. "Ustreljen bo s puškami, ki jih je sam čistil."

"Nu, da, bo vsaj gotov, da bo prejel čiste krogle," je odvrnil stražni korporal. "Nam pa bodo ostali naboji za spomin nanj, dokler jih ne bomo vrgli stran."

"Morebiti bi bilo dobro, da bi skupali njegov grob čimprej. Če bomo čakali, da zmrzne zemlja, nam bo opravilo dvakrat tako težko."

"In tudi moramo pogledati, dali je še kaka truga, nad katerimi sta se s starim Judom tak dolgo potila."

"Seveda, da je truga," je dejal nekdo izmed kvartacev. "Saj jih je vedno pet v rezervi in dve

izredno veliki. V eno teh bo gotovo šel."

"Dve minuti do dveh," je dejal stražni korporal začudeno, ko je pogledal na uro. "Zbudi ga — in dobro popoldne vsem!"

Na vežbališču, ki je bilo pokrito, je veter nanašal sneg, in zmrzli dež baš skoro do notranje stene. Vrabci so brskali v vsakem kotu za zrnjem, ali pa čepeli kakor klopci pavole pod pristreškom.

"Precej slabo vreme za sprehod," si je mislil korporal Sacht, medtem ko je korakal ob Grišini strani. Griša je tiščal roke v žepu, a noge so mu bile v velikih nemških škornjih precej gorke. Korakal je med leseni stebri, ki so podpirali streho, od enega konca do drugega in zopet nazaj: ravno devetdeset in dva koraka. In korporal Sacht je videl, da Griša premišluje. Griša pa ni baš mislil: medtem ko je hodil sem in tja, je gledal sneg, oči so mu šle preko prahu na tleh, preko lesenih tramov, žebeljev, gnezd, temnih špranj tamkaj, kjer so se bruna spajala, opazoval je pajčevine in male vrabce. In prisluškoval je gruljenju golobov in škripanju stražnega usnjatega pasu.

In medtem ko je opazoval vse te stvari, se je vprašal: "Ali bodo vse te stvari ostale?" Kaj prijal mu je ostri zrak. "Kako dolgo še," je pomislil, "bom vdihaval ta zrak?" Skušal je pojmovati, kako človek vdihava zrak v svoja pljuča. Zgrozil se je, ko je pomislil, kako bi bilo, ko bi človek ne mogel več dihati. Po kakih dvajsetih minutah se je okrenil k Hermannu Sachtu, ki je v namenu, da ne bi Grišo motil v njegovem premišljevanju, hodil ob nasprotni strani vežbališča, in čigar suknja je

bila mnogo lažja od Grišine ter je zato neusmiljeno zmrzoval, ter ga vprašal: "Ali naj greva notri?"

Ni bilo to v resnici vprašanje, pač pa le prijateljski ukaz. Griša se je spremenil, čeravno se tega ni zavedal. Z glasom, v katerem ni govoril, odkar je bil pobegnil, in z gotovostjo starega vojsčaka, je predlagal, kar je smatral najbolj umestnim. Hermann Sacht ga je dvomeče pogledal. "Treba se je šele privaditi temu vetru, to je res — a ti imaš pravico do ene ure razvedrila, Ruski."

Griša je prikal: "Je že res, a vseeno bo bolje, ako greva notri."

"Da nisi poštenjak," mu je dejal Sacht, ko sta hitela preko dvorišča proti poslopju, "bi me bil lahko zadrževal tu še dobrih štirideset minut, čeravno sem jaz hotel napraviti še nek zavitek in tudi napisati pismo ženi. Ti pa si poštenjak, dobričina," mu je dejal, ko ga je sočutno pogledal, kakor bi hotel najti razrešitev uganke. "Resničen poštenjak, a vendar ti gre vse narobe."

"O, kaj pa pomeni, dali sem poštenjak ali ne," je odvrnil Griša z glasom, ki je jasno kazal njegovo brezbržnost za tako pohvalo. "Kedaj pa je prišla

razsodba ali ukaz?"

"Obsodba?" je dejal Hermann Sacht, medtem ko sta korakala po hodniku, ki je vezal dvorišče z zaporji in stražno sobo. "V zmoti si. Saj ni še bila izrečena obsodba, niti ni prišel kak ukaz. Ničesar se ni se zgodilo."

"Kako pa veš potem, da me bodo . . ."

(Dalje prihodnjič.)

BRUSS RADIO SERVICE

6026 ST. CLAIR AVENUE
ENDICOTT 4324

Strokovna popravila na vseh vrstah radio aparatov. Zmerne cene za garanterano delo. Odprto od 9. zjutraj do 8. zvečer.

Frank V. Opaskar

ODVETNIK

516 HIPPODROME BLDG.
MAIN 3785

Ob torkih, četrtkih in sobotah zvečer od 6. do 8. ure na E. 93d St. in Union Ave.
OB SREDAH IN PETKIH
1106 E. 64th St.
Res. Tel. YELLOWSTONE 0705-W

DOBER PREMOCI

Točna postrežba!

The Hill Coal Co.

1261 MARQUETTE RD.

Stari Cimpermanovi prostori

HENDERSON 5798

FRANK ARKO, zastopnik

PREŠA! GROZDE!

Kakor vsako leto, tako tudi že letos prešamo grozdje. Dopeljano grozdje stisnemo proti mali odškodnini. Imamo v prodaji vsevrstni ohajsko grozdje po najnižji ceni. Se priporočam

FRANK MARINČIČ

15012 SYLVIA AVE.

"Narava v Surovosti" je redkokdaj MILA

BRING 'EM BACK ALIVE

"Narava v Surovosti" — kot jo predstavlja strahovita bitka med pitonom in tigrom . . . v Frank Buck-ovem razburljivem filmu "Bring 'Em Back Alive" (Vrni se z živimi), ki je bil posnet po naravi v malajski džungli.

—in surov tobak nima mesta v cigaretah

Tega ni v Luckies . . . najmilejši cigareti kar ste jih kdaj kadili

MI kupujemo najboljši in najfinejši tobak na celem svetu — toda s tem še ni povedano, zakaj ljudje vespovod smatrajo Lucky Strike za najmilejšo cigareto. Dejstvo je, da nikdar ne pregledamo resnice, da je "Narava v Surovosti

Redkokdaj Mila" — zato je temu finemu tabaku po primernem staranju in miljenju dana dobroti onega Lucky Strike čistilnega procesa, ki je opisan z besedami: "It's toasted." Zato pravijo ljudje v vsakem mestu, trgu in vasi, da so Luckies tako mile cigarete.

"It's toasted" Ta zavojček milih Luckies

"Ako mož napiše boljšo knjigo, ako ima boljšo pridigo ali če napravi boljšo milnico kakor njegov sosed, bo svet napravil izbojeno pot do njegovih vrat, četudi zgradi svojo hišo v gozdu."

RALPH WALDO EMERSON

Ali ne pojmiš to, zakaj je črni svet sprejel in odobril Lucky Strike?